

PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI IN PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV REPUBLIKE SLOVENIJE

Sektor za odpadke

Pravna podlaga za Program ravnanja z odpadki:

Direktiva 2008/98/ES o odpadkih

Zakon o varstvu okolja

Uredbo o odpadkih

Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži

Direktiva 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih

Cilji:**Sprejem ustreznih strategij/zakonodajnih in drugih ukrepov za ravnanje z odpadki na nivoju celotne države, da bo zagotovljeno:**

preprečevanje škodljivih učinkov na ljudi, živali in rastline, njihovo življenjsko okolje in na okolje v celoti, ter k zmanjšanju negativnih učinkov na materialne dobrine,

zadrževanje emisije onesnaževal v zrak in emisije toplogrednih plinov podnebja na čim nižji ravni,

ohranjanje naravnih virov (rudnin, vode, energije, krajine in neonesnaženih tal),

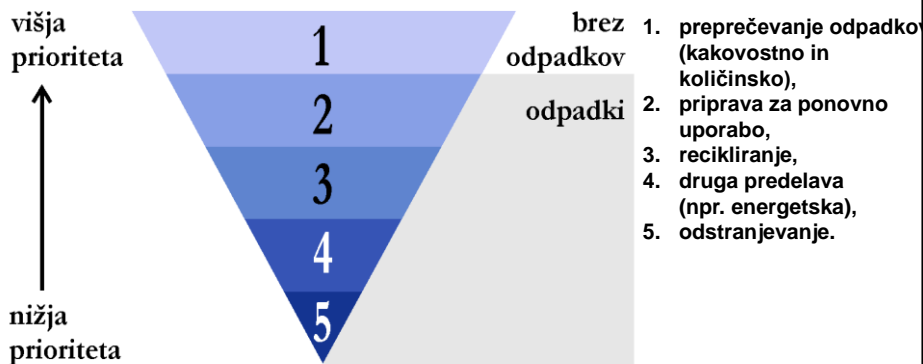
zagotavljanje, da predelani materiali, pridobljeni s predelavo odpadkov, ne pomenijo večjega tveganja kot je njihova proizvodnja iz primerljivih primarnih virov, in

zagotavljanje, da se pri obdelavi odpadkov nastali ostanki, za katere ni mogoče zagotoviti ustrežnejšega ravnanja, odlagajo brez nevarnosti za prihodnje generacije.

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR	Izvedbena naloga	Rok za izvedbo aktivnosti
Program ravnanja z odpadki	Dopolnitve osnutka programa. Postopek pred-presojе programa po Uredbi o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14 in 57/15).	december 2015
	Prva javna objava programa	21. 12. 2015
	Javna posvetovanja	januar 2016
	Izdelava okoljskega poročila	1. 2. 2016
	Objava okoljskega poročila Obravnava pripomb iz preliminarne objave osnutka programa	1. 2. 2016 1. 3. 2016
	Obravnava in vključitev prispelih pripomb iz objave okoljskega poročila in osnutka programa ter dodelava programa	1. 3. 2016 30. 4. 2016
	Priprava odločbe o sprejemljivosti programa na okolje po SEA direktivi	30. 4. 2016
	Posredovanje programa v sprejem Vladi Republike Slovenije	30. 4. 2016

VSEBINA

Pregled ravnanja z odpadki v Sloveniji
Pomembni tokovi odpadkov
Naprave za predelavo in odstranjevanje odpadkov
Zahteve in ukrepi
Načela obdelave nekaterih vrst odpadkov
Območja, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odstranjevanja odpadkov
Smetenje in nezakonito odmetavanje odpadkov
Politike spodbujanja recikliranja odpadkov
Program preprečevanja odpadkov
Pregled ukrepov za doseganje ciljev programa ravnanja z odpadki

Izdelava strategije ravnanja z odpadki je odvisna: človeških virov

ustreznih znanj

zakonodajne podlage

ustreznosti podatkov in njihove analize

nadzora nad poročanjem in implementacija
zakonodaje

▪

Viri podatkov o ravnanju z odpadki:

- Statistični podatki in raziskave SURS
- poročila Ministrstva za okolje in prostor (implementacijska poročila)
- druga poročila pristojnih organov (FURS)
- dokumenti o nadzoru tokov odpadkov,
- strokovne študije, opravljene za reševanje posameznih vprašanj o ravnanju z odpadki,
- evidence, poročila in pogoji iz okoljevarstvenih dovoljenj za upravljavce naprav za predelavo in odstranjevanje odpadkov,
- baze podatkov, ki jih upravlja ARSO (IS ODPADKI, poročila družb, IJSVO..).

Analiza stanja temelji na podatkih in informacijah, ki so bili na voljo do konca leta 2014. Ocena sestave odpadkov in napoved prihodnjega razvoja ravnanja z odpadki, temeljita na uradnih podatkih o odpadkih večinoma za obdobje 2006-2014 ARSO in SURS.

Delež poročanja v IJSVO je 100 %.

Delež poročanja v IS ODPADKI je potrebno izboljšati!

Delež poročanja v IS ODPADKI

Odgovor v okviru raziskovanja ODP									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012	2013	2014
št. enot v adresarju	7619	7062	7496	7458	7000	9357	9687	9861	10176
vrnjeno - skupaj (s in brez podatkov)	78,6	88,2	89,5	91,0	89,5	87,4	86,1	83,6	82,9
vrnjeno s podatki (status 10)	60,9	70,5	74,5	74,7	75,8	64,5	67,0	66,5	58,8
* prešli na zajem s pragom tudi v storitvenih dejavnostih									
Odgovor v okviru raziskovanja ODP-P									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012	2013	2014
št. enot v adresarju	166	205	213	274	329	599	547	701	575
vrnjeno - skupaj (s in brez podatkov)	95,2	94,6	95,3	96,0	92,4	93,7	95,4	62,9	79,8
vrnjeno s podatki (status 10)	75,3	81,0	84,5	81,0	72,3	73,3	80,1	59,8	71,8
* Inetno R,D iz ODP-ja prenesli v ODP-P									
Odgovor v okviru raziskovanja ODP-Z									
	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012	2013	2014
št. enot v adresarju	273	322	313	320	244	228	201	303	256
vrnjeno - skupaj (s in brez podatkov)	90,8	88,8	93,0	88,8	91,4	95,6	94,5	60,4	72,3
vrnjeno s podatki (status 10)	71,8	66,1	63,9	69,1	63,9	68,4	75,1	51,2	57,8
*JKP izključili iz ODP-Z ker poročajo v USVO									

Podatki o poročanju zavezancev za obdobje 2006-2014:

- ODP: od 58,8- do 75,8 odstotno (v letu 2014 58,8 odstotno),
- ODP-Z: od 51,2- do 75,1 odstotno (v letu 2014 57,8 odstotno) in
- ODP-P: od 59,8- do 74,5 odstotno (v letu 2014 71,8 odstotno).

UKREP:

Nadgradnja evidenc iz registra varstva okolja in informacijskega sistema o odpadkih (izdana potrdila in dovoljenja, poročanje o nastajanju, predelavi in odstranjevanju odpadkov): spremljanje, kontrola in analiza podatkov ter poročil zavezancev.

VRSTA UKREPA:

Nadgradnja registra in informacijskega sistema o odpadkih.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Pridobitev podatkov za spremljanje doseganja okoljskih ciljev in poročanje EK.

NOSILEC UKREPA:

ARSO

ČASOVNI OKVIR:

Od 1. 1. 2016 dalje; stalna naloga.

UKREP:

Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti poročanja.

VRSTA UKREPA:

Inšpekcijski nadzor.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

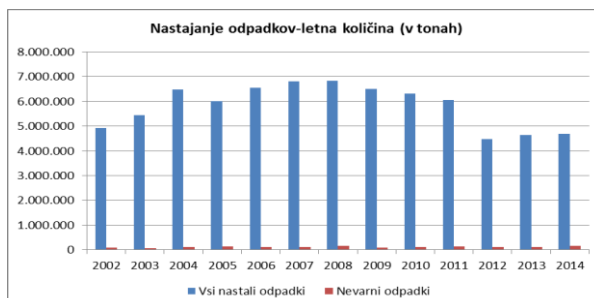
Izboljšan delež poročanja zavezancev.

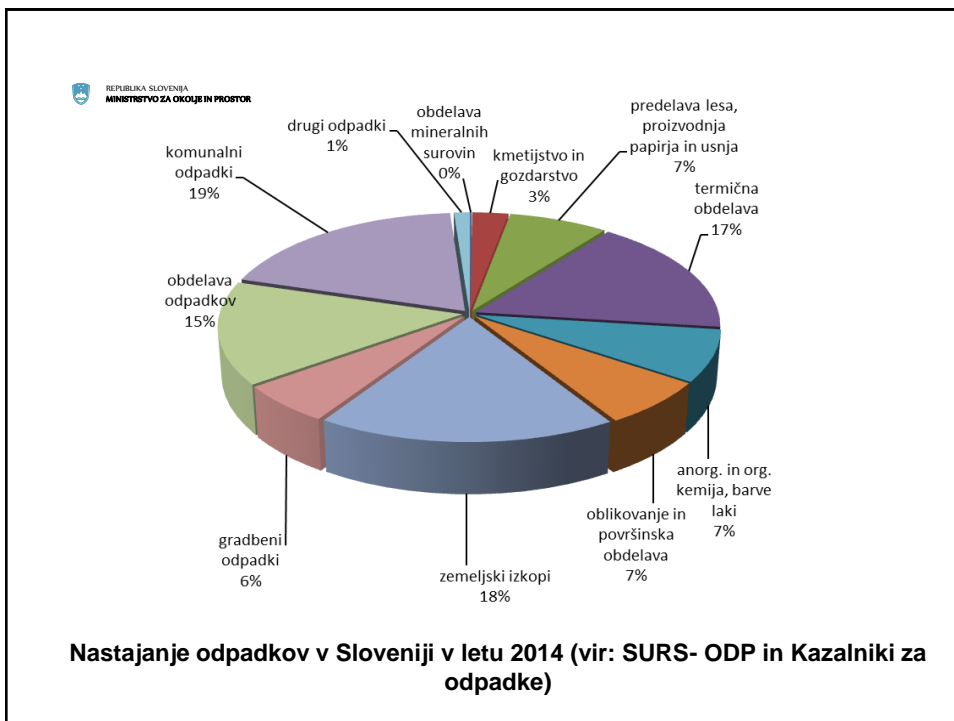
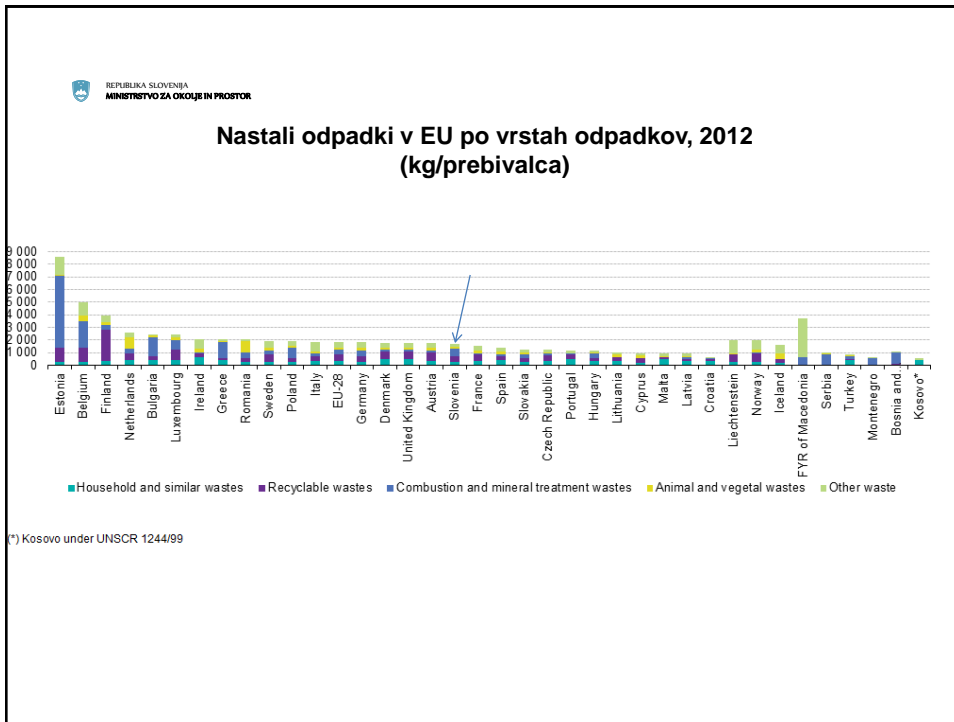
NOSILEC UKREPA:

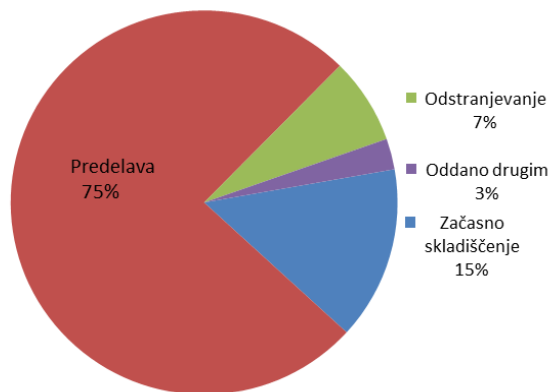
IRSOP

ČASOVNI OKVIR:

Od 1. 1. 2016 dalje; stalna naloga.

Osnovni podatki o odpadkih v RS in EU

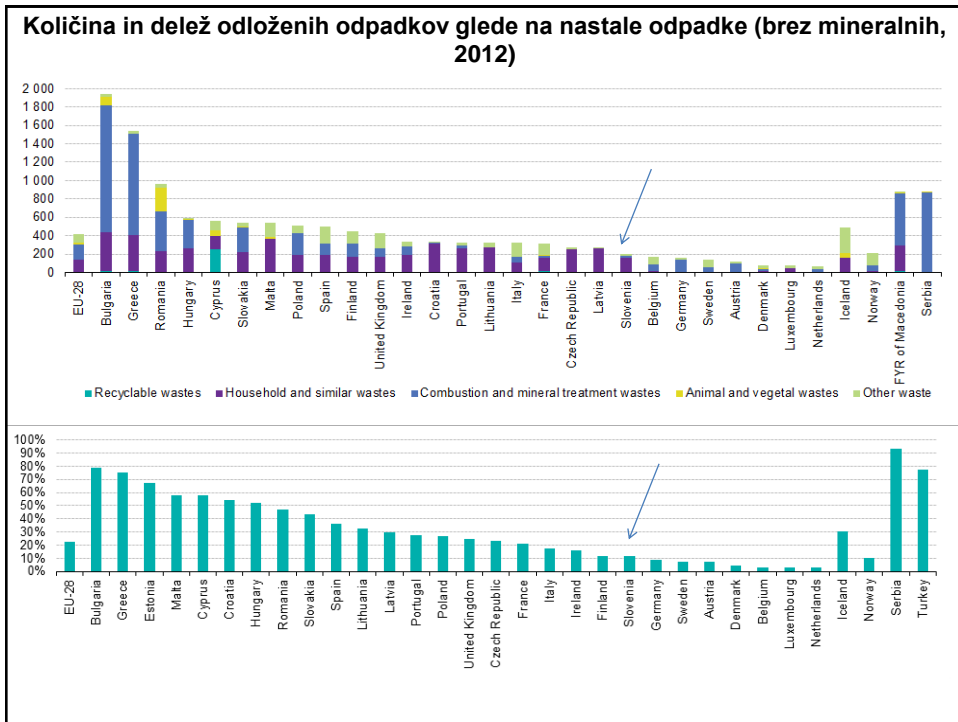

Ravnanje z odpadki v letu 2014 (vir: SURS: Predelane, odstranjene količine odpadkov)

Tabela 1: Ravnanje z odpadki, Slovenija

	2013	2014	$\frac{2014}{2013}$
	tone		indeks
Celotna predelava	5.168.077	6.098.139	118
... od tega uporaba kot gorivo	236.040	268.938	114
... od tega recikliranje	2.575.634	2.682.439	104
... od tega kompostiranje	66.215	70.395	106
Celotno odstranjevanje	602.058	584.135	97
... od tega sežig z namenom odstranitve	33.388	34.654	104
... od tega odlaganje	313.147	282.989	90
Izvoz	603.284	671.460	111

Vir: SURS, ARSO, MOP

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Predvideni tokovi nastajanja odpadkov

Opis odpadka	izhodiščno stanje	predvidena rast	končno stanje
	2013	[% na 10 let]	2020
komunalni odpadki (skupina 20) in odpadna embalaža (skupina 15)	861.300	2	873.358
nevarni odpadki	113.941	5	117.929
odpadna embalaža			
nastajanje	338.026	2	342.758
ločeno zbrana	208.316	35	259.354
blato komunalnih čistilnih naprav (suha snov)	179.214	15	198.032
odpadne prenosne baterije in akumulatorji	320	80	499
PCB/PCT	10	-40	7
izrabljena vozila in gume	17.149	40	21.951
odpadna električna in elektronska oprema	8.135	30	9.843
odpadki iz rudarjenja	7.530	0	7.530
biološki komunalni odpadki	165.200	2	167.513
odpadna mineralna olja	3.403	20	3.880

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

GRADBENI ODPADKI

Tabela 44: Sestava in letna količina nastajanja nenevarnih gradbenih odpadkov (brez zemeljskih izkopov; vir: SURS- ODP)

VRSTA ODPADKA/KOLIČINA (t)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Beton, opeka, ploščice in keramika (podskupina 17 01, razen 17 01 06*)	467.813	274.393	178.933	186.784	417.128	125.001	60.160	66.147	83.512
Bitumenske mešanice (17 03 02)	87.841	81.866	44.192	69.119	169.290	99.455	53.322	59.154	104.239
Les, steklo in plastika (podskupina 17 02, razen 17 02 04*)	10.477	10.740	10.902	6.410	10.874	3.761	10.470	8.087	7.575
Kovine, vključno z zlitinami (podskupina 17 04, razen 17 04 09*- onesnažene kovine in 17 04 10*- kabli)	18.017	13.166	262.627	12.250	65.498	11.853	10.427	12.432	35.021
Izolirni materiali (17 06 04)	6.664	779	3.140	3.685	860	1.572	917	387	521
Gradbeni materiali na osnovi sadre (17 08 02)	13.898	725	1.453	1.214	1.039	902	796	830	674
Mešani gradbeni odpadki in odpadki iz rušenja (17 09 04)	84.836	112.030	143.835	99.338	58.193	82.223	24.749	27.123	33.476
SKUPAJ	689.546	493.699	645.082	378.800	722.882	324.767	160.831	174.160	265.018

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Tabela 45: Letna količina nastajanja nevarnih gradbenih odpadkov (brez zemeljskih izkopov; vir: SURS- ODP)

Vrsta nevarnih gradbenih odpadkov/količina (t)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nevarni gradbeni odpadki (17 01 06*; 17 02 04*; 17 03 01*; 03*; 17 04 09*; 10*; 17 05 03*; 05*; 07*; 17 06 01*; 03*; 03*; 17 08 01*; 17 09 01*; 02*; 03*)	16.772	20.000	24.839	12.754	3.708	7.927	8.420	4.250	37.351

13. člen Uredbe o odpadkih

CILJ: do leta 2020 priprava za ponovno uporabo, recikliranje in materialna predelava, vključno z zasipanjem z uporabo odpadkov za nadomestitev drugih materialov, nenevarnih gradbenih odpadkov in odpadkov pri rušenju objektov, razen naravno prisotnega materiala, navedenega pod številko odpadka 17 05 04 s seznama odpadkov, **povečajo na najmanj 70 odstotkov skupne mase.**

UKREP:

Ureditev uporabe recikliranih gradbenih odpadkov tako, da so merila za določitev kakovosti recikliranih gradbenih odpadkov odvisna od namena in načina njihove uporabe.

VRSTA UKREPA:

Priprava predpisa, ki bo urejal recikliranje gradbenih odpadkov s pripravo gradbenega materiala.
 Sprememba in dopolnitev predpisa, ki ureja gradbene proizvode in predpisa, ki ureja obremenjevanje tal z vnašanjem odpadkov.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Manj odloženih in več recikliranih gradbenih odpadkov, sledenje ciljem krožnega gospodarstva.

NOSILEC UKREPA:

MOP/ MGRT/ MZI

ČASOVNI OKVIR:

2017-

ODPADKI, KI VSEBUJEJO AZBEST

Tabela 53: *Nastajanje odpadkov, ki vsebujejo azbest (vir: SURS-ODP)*

VRSTA ODPADKOV/LETNA KOLIČINA (t/leto)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gradbeni materiali, ki vsebujejo azbest (17 06 05*)	7.309,0	5.769,4	7.099,3	4.230,9	6.330,5	2.596,5	2.907,1	1.505,2	2.057,1
Izolirni materiali, ki vsebujejo azbest (17 06 01*)	102,9	133,1	34,1	98,3	0,0	3,5	0,3	21,2	16,2
Odpadki iz proizvodnje azbestnocementnih izdelkov (10 13 09*)	0,3	0,4	1,0	8,3	2,3	18,4	0,4	0,0	0,0
Zavorne obloge, ki vsebujejo azbest (16 01 11*)	0,0	0,0	4.204	0,433	0,344	0,0	0,0	0,0	0,0
Zavržena EE oprema, ki vsebuje azbest (16 02 12*)	7.309,0	5.769,4	7.099,3	4.230,9	6.330,5	2.596,5	2.907,1	1.505,2	2.057,1
SKUPAJ	7.412,2	5.902,9	7.138,6	4.337,9	6.333,2	2.618,5	2.907,8	1.526,4	2.073,3

Tabela 54: *Podatki o odloženih AC odpadkih (vir: SURS-KO-U)*

VRSTA ODPADKOV/LETNA KOLIČINA (t/leto)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gradbeni materiali, ki vsebujejo azbest (17 06 05*)	9.590	12.566	29.183	18.500	9.851	11.735	8.896	6.321	7.048
Izolirni materiali, ki vsebujejo azbest (17 06 01*)	0	28	12	0	0	0	1	0	0
Odpadki iz proizvodnje azbestnocementnih izdelkov (10 13 09*)	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Zavorne obloge, ki vsebujejo azbest (16 01 11*)	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Zavržena EE oprema, ki vsebuje azbest (16 02 12*)	/	/	/	/	/	/	/	/	/
SKUPAJ	9.590	12.594	29.195	18.500	9.851	11.735	8.897	6.321	7.048

Za posamezne načina odstranjevanja gradbenih azbestnih odpadkov iz objektov so bila izdana:

- 3 dovoljenja za odstranjevanje vseh materialov, ki vsebujejo azbest,
- 3 dovoljenja za odstranjevanje azbestnocementnih izdelkov in drugih izdelkov pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah,
- 175 dovoljenj za odstranjevanje azbestnocementnih strešnih kritin in/ali fasadnih plošč iz azbestcementsa ter vodovodnih cevi.

UKREP:

Izdelava gradiva za ozaveščanje prebivalstva o nevarnostih za zdravje in okolje, ki nastajajo pri ravnanju z gradbenimi odpadki, ki vsebujejo azbest, in z grelnimi napravami, ki vsebujejo azbest.

VRSTA UKREPA:

Akcija ozaveščanja in informiranja.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Ustrezno ravnanje z odpadki, ki vsebujejo azbest

NOSILEC UKREPA:

MOP/ MZ

ČASOVNI OKVIR:

2017-

UKREP:

Prijava vseh rekonstrukcij ali odstranitvev objektov in vzdrževalnih del na objektih, instalacijah in napravah, ki vsebujejo azbest.

VRSTA UKREPA:

Sprememba predpisov o graditvi objektov in o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Ustrezno ravnanje z odpadki, ki vsebujejo azbest .

NOSILEC UKREPA:

MOP/MZI

ČASOVNI OKVIR:

2016-

UKREP:

Uvedba ustreznega finančnega mehanizma za ravnanje z odpadki, ki vsebujejo azbest.

VRSTA UKREPA:

ZVO

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest bo predvidoma do konca leta 2030 varno odstranjena večina odpadkov, ki vsebujejo azbest.

NOSILEC UKREPA:

MOP

ČASOVNI OKVIR:

2017-

ZEMELJSKI IZKOPI

Tabela 42: Vrste zemeljskih izkopov (vir: MOP)

VRSTA ZEMELJSKIH IZKOPOV- ZEMLJINA	ŠTEVILKA ODPADKA
<i>(vključno z zemeljskimi izkopi z onesnaženih območij), kamenja in izkopani material</i>	
Zemljina in kamenje, ki vsebujeta nevarne snovi	17 05 03*
Zemljina in kamenje, ki nista navedena pod 17 05 03	17 05 04
Izkopani material, ki vsebuje nevarne snovi	17 05 05*
Izkopani material, ki ni naveden pod 17 05 05	17 05 06
Tolčenec izpod železniških tirov in pragov, ki vsebuje nevarne snovi	17 05 07*
Tolčenec izpod železniških tirov in pragov, ki ni naveden pod 17 05 07	17 05 08

Tabela 43: Letna količina nastajanja zemeljskih izkopov v obdobju 2006-2014 (vir: SURS- ODP)

Vrsta odpadka/ količina (t)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zemljina in kamenje (17 05 04) in izkopani material (17 05 06)	893.804	1.519.667	1.187.154	1.229.068	1.031.883	1.251.769	507.215	667.851	817.051
Onesnažena zemljina in kamenje (17 05 03*) in izkopani material (17 05 05*)	182	2.093	68	113	669	102	240	92	15.068

UKREP:

Določiti preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku in bolj jasno opredeliti možno uporabo zemeljskega izkopa glede na njegovo razvrstitev v posamezni razred kakovosti.

VRSTA UKREPA:

Sprememba in dopolnitev Uredbe o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Preglednejša uporaba zemeljskih izkopov pri vnosu v tla. Manjši vpliv na okolje.

NOSILEC UKREPA:

MOP

ČASOVNI OKVIR:

2017-

NEVARNI ODPADKI

Največje količine nevarnih odpadkov v letu 2012 so prispevale naslednje skupine odpadkov:

17 – gradbeni odpadki

07 - odpadki iz organskih kemijskih procesov

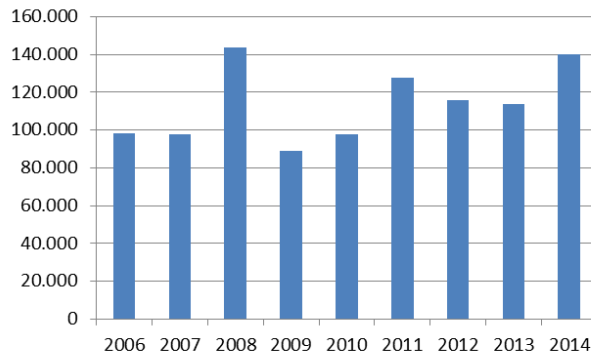
19 - odpadki iz naprav za obdelavo odpadkov, naprav za čiščenje odpadne vode in objektov za oskrbo pitne in tehnološke,

10 - anorganski odpadki iz termičnih procesov,

13 - odpadna mineralna olja,

16 - odpadki, ki niso navedeni drugje v seznamu.

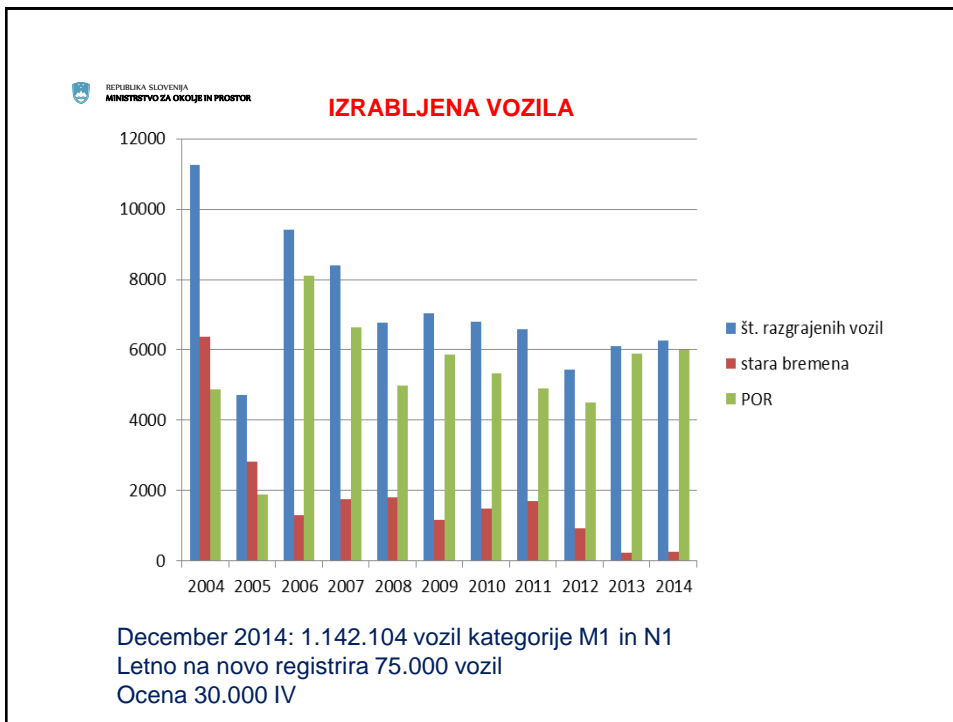
Zbiranje nevarnih odpadkov (t/leto)

Slika 53: Količina zbranih nevarnih odpadkov v proizvodnih in storitvenih dejavnostih v obdobju 2006-2014 (vir: SURS - Kazalniki za odpadke)

Zbiranje in obdelava

- 55 pravnih oseb - zbiralcev, ki zbirajo nevarne odpadke;
- 25 pravnih oseb, ki predeljujejo nevarne odpadke;
- 5 pravnih oseb, ki izvajajo sežig oziroma sosežig nevarnih odpadkov;
- 10 pravnih oseb, ki izvajajo odstranjevanje nevarnih odpadkov po postopku D9, in
- 1 pravna oseba, ki odlaga nevarne odpadke na odlagališču.

REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

100 % zajem IV

Obdelava

Skladno z Uredbo o izrabljenih vozilih (in Direktivo 2000/53/ES o izrabljenih vozilih) morajo biti pri ravnanju z izrabljenimi vozili doseženi predpisani okoljski cilji ponovne uporabe, recikliranja in predelave izrabljenih vozil:

- 85 % ponovne uporabe in predelave in 80 % ponovne uporabe in recikliranja izrabljenega vozila (cilj je veljal od leta 2006 do leta 2014) oziroma
- 95 % ponovne uporabe in predelave in 85 % ponovne uporabe in recikliranja izrabljenega vozila od leta 2015 dalje.

Ključni ukrep za zagotovitev bolj učinkovitega zajema izrabljenih vozil v razgradnjo, je uveljavitev finančnega inštrumenta, ki bo zagotavljal večji zajem izrabljenih vozil v razgradnjo in preprečeval zlorabo odjave vozila iz prometa.

Dodatni ukrepi zajemajo naslednje podporne in nadzorne aktivnosti:
 ustrezne nadgradnje informacijskega sistema o izrabljenih vozilih, ki bodo zavezancem omogočale izvajanje poročevalskih obveznosti,

zagotovitev medsebojne kontrole istovrstnih podatkov iz informacijskih sistemov IS-Odpadki in informacijskega sistema o izrabljenih vozilih,

zagotovitev povratne povezave informacijskega sistema o izrabljenih vozilih z evidenco registriranih vozil,

proučitev možnosti uveljavitve avtomatične »on-line« odjave vozila iz prometa za razgrajeno vozilo.

UKREP:

Finančni inštrument za objavljeno vozilo.

Sprememba postopka objave vozila.

VRSTA UKREPA:

Sprememba predpisov o vozilih.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Večji zajem izrabljenih vozil v razgradnjo.

NOSILEC UKREPA:

MOP/MZIP/MF/MJU

ČASOVNI OKVIR:

2016-

UKREP:

Zagotovitev povratne povezave informacijskega sistema o izrabljenih vozilih za evidenco registriranih vozil.

VRSTA UKREPA:

Nadgradnja informacijskega sistema.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

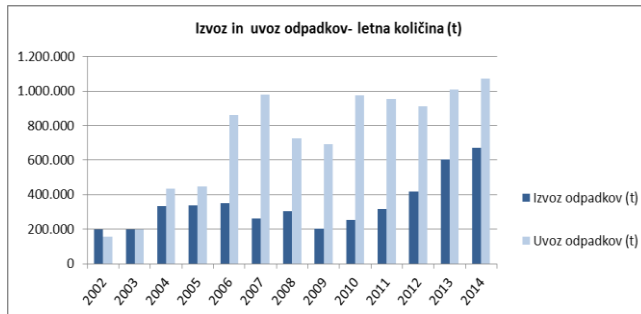
Večji nadzor nad ravnanjem nad izrabljenimi vozili.

NOSILEC UKREPA:

MOP/MZIP

ČASOVNI OKVIR:

2016-

Slika 59: Izvoz in uvoz odpadkov v obdobju 2006-2014 (vir: SURS-Kazalniki za odpadke)

Ukrepi za ustrezno ravnanje z odpadki v gospodarskih družbah

Načrt gospodarjenja z odpadki predstavlja instrument upravljanja in obvladovanja poslovanja in pomaga pri:

- vključevanju ekoloških načel v gospodarski družbi,
- izboljševanju načrtovane proizvodnje,
- organiziranju učinkovitejšega naročanja materialov in upravljanja z njimi,
- preprečevanju nastajanja odpadkov na izvoru,
- ohranjanju virov,
- spoštovanju hierarhije ravnanja z odpadki,
- zmanjševanju deleža emisij.

Naloge pooblaščenca za varstvo okolja so zlasti:

- *seznanjanje in svetovanje povzročitelju obremenitve v zvezi s predpisanimi ukrepi varstva okolja pri opravljanju njegove dejavnosti,
- *dajanje mnenj in predlogov povzročitelju obremenitve o ukrepih za zmanjševanje ali preprečevanje obremenjevanja okolja,
- *sodelovanje pri uvajanju za okolje manj škodljivih postopkov, tehnologij in izdelkov,
- *nadzorovanje in skrb za izvajanje predpisanih ukrepov varstva okolja pri opravljanju dejavnosti ter poročanje povzročitelju obremenitve o ugotovljenih pomanjkljivostih,
- *zagotavljanje javnosti podatkov o obremenjevanju okolja,
- *seznanjanje zaposlenih o škodljivih vplivih naprave ali obrata na okolje in ukrepih za njihovo preprečevanje ali zmanjševanje,
- *sodelovanje z osebami, zadolženimi za varnost in zdravje pri delu, požarno varnost in svetovalcem za kemikalije ter
- *sodelovanje pri pripravi načrtov za zaščito in reševanje po predpisih o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Shema EMAS (ECO - Management and Audit Scheme-sistem EU za okoljevarstveno vodenje organizacij) je namenjena spodbujanju primernejšega ravnanja z okoljem in obveščanju javnosti o vplivih njihovih dejavnosti na okolje.

Temelji na okoljski izjavi, ki predstavlja glavni način seznanjanja javnosti z rezultati nenehnega izboljševanja učinkov ravnanja z okoljem in je hkrati priložnost za promocijo pozitivne podobe organizacije pri kupcih, dobaviteljih, okolici, pogodbenikih in zaposlenih in na skladnosti organizacije z okoljsko zakonodajo.

UKREP:

Uveljavljanje sheme EMAS – analiza učinkovitosti, mednarodna primerjava in predlogi za nadgradnjo sistema v Sloveniji.

VRSTA UKREPA:

Informiranje in vzpodbujanje EMAS

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Večje število zavezancev z EMAS registriranih organizacij.
 Učinkovito spodbujanje okoljskega upravljanja podjetij in institucij.
 Poznavanje koristi primernejšega ravnanja z okoljem in obveščanja javnosti o vplivih njihovih dejavnosti na okolje.

NOSILEC UKREPA:

MOP

ČASOVNI OKVIR:

2016-

Finančni instrumenti

112. člen Zakona o varstvu okolja določa, da je povzročitelj onesnaževanja dolžan plačati **okoljske dajatve**, s katerimi se obdavčuje onesnaževanje okolja. Te dajatve so prihodek proračuna države ali občine. Osnova za določitev okoljske dajatve za onesnaževanje okolja je:

- vrsta, količina ali lastnosti emisije iz posameznega vira,
- vrsta, količina ali lastnosti odpadkov ali
- vsebnost okolju škodljivih snovi v surovini, polizdelku ali izdelku.

Zavezanec za plačilo okoljske dajatve je tako tudi oseba, ki povzroča onesnaževanje okolja z odpadki ali oseba, ki proizvaja ali uporablja ali daje na trg surovine, polizdelke ali izdelke, ki vsebujejo okolju škodljive snovi.

UKREP:

Ureditev okoljskih dajatev na področju ravnanja z odpadki.

VRSTA UKREPA:

ZVO in predpisi o okoljskih dajatvah na področju ravnanja z odpadki.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

Finančno spodbujanje uveljavljanje hierarhije odpadkov in zagotavljanje proračunskih sredstev za sanacijo starih bremen.

NOSILEC UKREPA:

MOP

ČASOVNI OKVIR:

2017

Primerjava nekaterih ciljev starega in novega svežnja

Recikliranje komunalnih odpadkov	70 % do 2030	65 % do 2030	↓
Cilji recikliranja za odpadno embalažo	80 % do 2030	75 % do 2030	↓
Okvirni cilj za odpadno hrano	30 % zmanjšanje odpadne hrane do leta 2025 glede na stanje 2017	Cilji niso določeni, podan je le predlog za usklajeno metodologijo spremljanja	↓
Cilj odlaganja odpadkov	Do leta 2030 odložiti največ 5 % nenevarnih komunalnih odpadkov odpadkov in samo tistih, ki jih ni mogoče reciklirati ali kompostirati	Do 10 % komunalnih odpadkov se do leta 2030 lahko odloži na odlagališča	–
Ločeno zbiranje bio odpadkov	Zagotoviti ločeno zbiranje bio odpadkov do leta 2025	Zagotoviti ločeno zbiranje bio odpadkov do leta 2025, če je to tehnično, ekonomsko in ekološko izvedljivo	↓
Politika okolju prijaznega oblikovanja se osredotoča na zniževanje porabe naravnih virov	Vključeno, a brez določenih rokov	Vključeno z okvirnimi roki	–
Preprečevanje načrtovane zastarelosti	Ni omenjeno	Neodvisen program testiranja in odkrivanja načrtovane zastarelosti (2018) kot del nezavezujočega akcijskega načrta	↑
Štandardi kvalitete za recikliranje	Omenjen kot primer dobre prakse, vendar ni vključeno	Razvoj standardov kvalitete za sekundarne surovine (še posebej za plastiko), a kot del nezavezujočega akcijskega načrta.	–
Informacije o virih na izdelkih	Že pokriva Direktiva o OEEO iz leta 2012	Boljša izmenjava informacij med proizvajalci in reciklerji na področju elektronskih izdelkov	–
Cilj zmanjšanja količin morskih odpadkov	30 % do 2020	Ni omenjen	↓

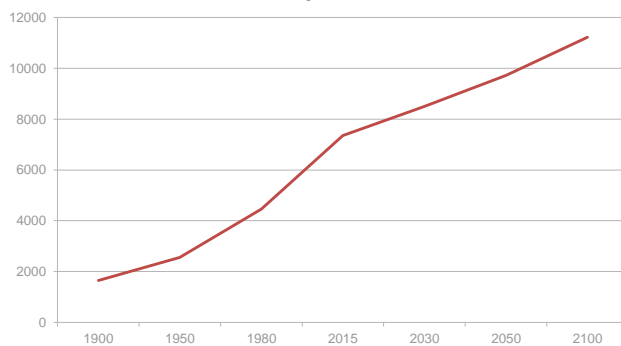
PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV

Sektor za odpadke

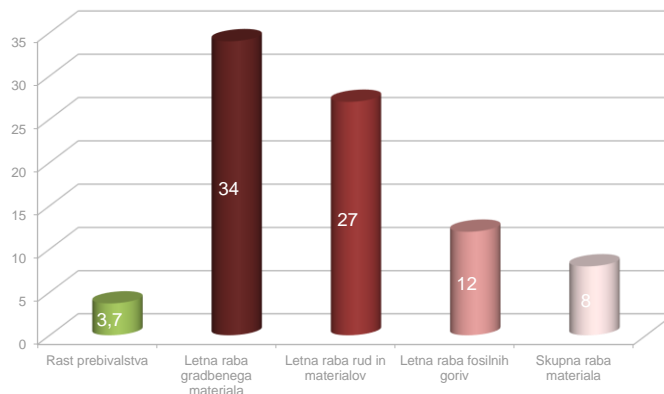
Leta 2050 bo na svetu 9,7 milijarda ljudi

Svetovno prebivalstvo

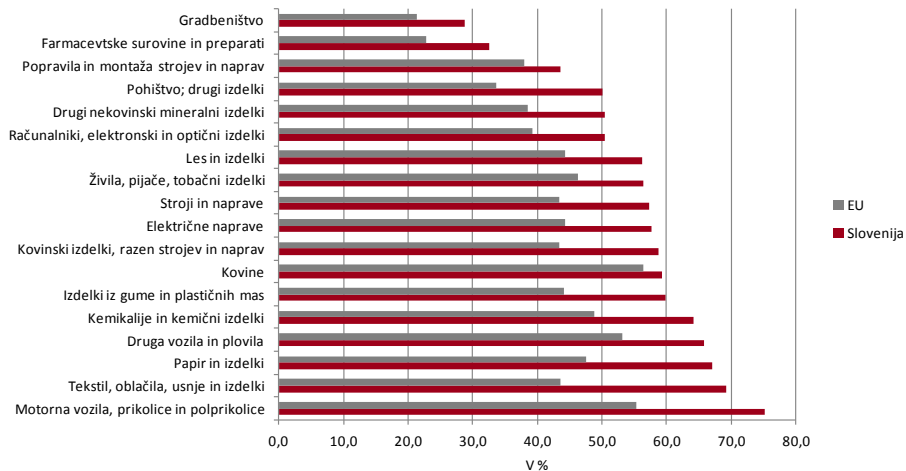
Učinkovita raba virov kot eden ključnih okoljskih izzivov

Ekspanzija 20. stoletja

Stroškovna struktura gospodarstva

Stroški porabe materiala v % vrednosti proizvodnje

Slovenija
podatki SURS

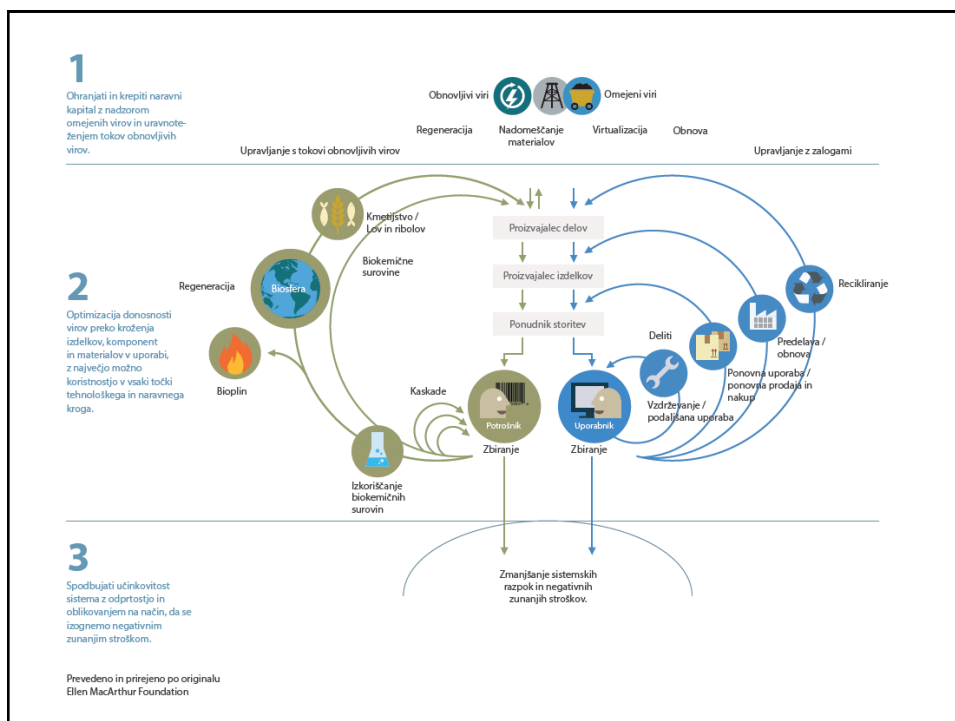
Rešitev

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Krožno gospodarstvo kot nova razvojna paradigma, ki omogoča zaustaviti negativne trende izkoriščanja neobnovljivih virov in prekomernega onesnaževanja.

Krožno gospodarstvo temelji na sledečih načelih:

- Za krožno gospodarstvo je značilno, da so že od vsega začetka vse surovine, materiali, izdelki in procesi **zasnovani tako, da čim dlje v svojem življenjskem ciklu ohranjajo vrednost** (so v uporabi) in **čim kasneje ali nikoli ne postanejo odpadke**.
- V idealni različici takšnega gospodarstva **snovi ves čas krožijo**, energija pa je lahko le iz obnovljivih virov in s tem povečuje **odpornosti gospodarstva**.
- **Potrošniki/lastniki se praviloma prelevijo v uporabnike/imetnike**, za kar so potrebne bistvene spremembe v poslovnih modelih podjetij in tudi v načinu razmišljanja ter ravnanja samih potrošnikov/uporabnikov.

Namen programa preprečevanja odpadkov je sprejetje učinkovitih ukrepov, ki bodo zmanjšali nastajanje odpadkov s tem pa tudi porabo naravnih virov in onesnaževanje okolja.

V skladu z 12. točko prvega odstavka 3. člena Direktive 2008/98/ES o odpadkih »preprečevanje nastajanja« pomeni ukrepe, sprejete preden snov, material ali proizvod postane odpadke, kjer se zmanjšajo:

- količine odpadkov, vključno s ponovno uporabo proizvodov ali podaljšanjem življenjske dobe proizvodov;
- škodljivi vplivi nastalih odpadkov na okolje in zdravje ljudi; ali
- vsebnost nevarnih snovi v materialih in proizvodih.

Programi preprečevanj odpadkov v EU po vrstah odpadkov

	Austria	Belgium*	Bulgaria	Czech Republic	England*	Estonia	Finland	France*	Germany	Hungary	Ireland	Italy	Latvia	Lithuania	Luxembourg	Malta	Netherlands	Northern Ireland*	Norway	Poland	Portugal	Scotland*	Slovakia	Spain	Sweden	Wales*
Food/organic waste (26)																										
WEEE/batteries (26)																										
Hazardous waste (24)																										
Packaging waste (25)																										
Household/municipal waste (24)																										
Construction and demolition waste (23)																										
Paper (19)																										
Manufacturing waste (18)																										
Bulky waste (15)																										
Other ** (20)																										

** Other waste types include textiles, tyres, garden waste, vehicles and nappies.

Sources: Annex 1; EEA, 2015.

Ukrepi, ki lahko vplivajo na okvirne pogoje, povezane z nastajanjem odpadkov:

1. Uporaba ukrepov načrtovanja ali drugih ekonomskih instrumentov, ki spodbujajo učinkovito rabo virov.
2. Spodbujanje raziskav in razvoja na področju doseganja čistejših in manj potratnih proizvodov in tehnologij ter širjenje in uporaba rezultatov takšnih raziskav in razvoja.
3. Oblikovanje učinkovitih in pomembnih kazalcev obremenitev okolja, povezanih z nastajanjem odpadkov, katerih namen je prispevati k preprečevanju nastajanja odpadkov na vseh ravneh, od primerjave proizvodov na ravni Skupnosti prek ukrepanja lokalnih organov do nacionalnih ukrepov.

Ukrepi, ki lahko vplivajo na fazo potrošnje in uporabe:

11. Ekonomski instrumenti, kakršni so spodbude za čiste nakupe ali uvedba obveznega plačila potrošnikov za dani izdelek ali enoto embalaže, ki bi bila sicer zagotovljena brezplačno.
12. Uporaba kampanj za osveščanje in obveščanje širše javnosti ali določene skupine potrošnikov.
13. Spodbujanje verodostojnih znakov za okolje.
14. Dogovori z industrijo, npr. uporaba združenj proizvodov, kot so tisti, ki se izvajajo v okviru integriranih politik do proizvodov, ali s prodajalci na drobno o razpoložljivosti informacij o preprečevanju nastajanja odpadkov in proizvodih, ki na okolje vplivajo manj škodljivo.
15. V okviru javnih in zasebnih naročil, vključitev okoljskih meril in meril za preprečevanje nastajanja odpadkov v javne razpise in pogodbe, v skladu s Priročnikom o okoljskih javnih naročilih, ki ga je dne 29. oktobra 2004 objavila Komisija.
16. Spodbujanje ponovne uporabe in/ali popravila ustreznih odvrženih proizvodov ali njihovih delov, zlasti z uporabo izobraževalnih, ekonomskih, logističnih ali drugih ukrepov, kot so denimo podpora pooblaščenim centrom in mrežam za popravilo in ponovno uporabo ali vzpostavitev takih centrov in mrež zlasti v gosto naseljenih regijah.

Ukrepi, ki lahko vplivajo na faze zasnove, proizvodnje in distribucije:

4. Spodbujanje okoljsko primerne zasnove (sistematična vključitev okoljskih vidikov v zasnovo proizvoda z namenom, da se izboljša okoljska učinkovitost proizvoda v njegovem celotnem življenjskem krogu).
5. Zagotavljanje informacij o tehnikah preprečevanja nastajanja odpadkov z namenom olajšati izvajanje najboljših razpoložljivih tehnik v industriji.
6. Organizacija usposabljanja pristojnih organov v zvezi z vključitvijo zahtev za preprečevanje nastajanja odpadkov v dovoljenja skladno z Direktivo 2008/98/ES o odpadkih in Direktivo 2010/75/EU o industrijskih emisijah.
7. Vključitev ukrepov za preprečevanje nastajanja odpadkov v napravah, ki ne spadajo v okvir Direktive 2010/75/EU o industrijskih emisijah. Takšni ukrepi po potrebi lahko vključujejo ocene ali načrte preprečevanja nastajanja odpadkov.
8. Uporaba kampanj za osveščanje ali zagotavljanje finančne pomoči, pomoči pri odločanju ali druge pomoči podjetjem. Takšni ukrepi so verjetno posebno učinkoviti, kadar so usmerjeni v majhna in srednje velika podjetja ter so jim prilagojeni in delujejo preko vzpostavljenih poslovnih omrežij.
9. Uporaba prostovoljnih dogovorov, združenj potrošnikov/proizvajalcev ali sektorskih pogajanj, da ustrezna podjetja ali industrijski sektorji določijo svoje lastne načrte ali cilje za preprečevanje nastajanja odpadkov ali izboljšajo potratne proizvode ali embalažo.
10. Spodbujanje verodostojnih sistemov za ravnanje z okoljem, vključno z EMAS in ISO

Cilj svežnja ukrepov »Preprečevanje gradbenih odpadkov«

uveljavitev tehnik in tehnologij, s katerimi se podaljša življenjska doba uporabe stavb,
 prepreči uporaba nevarnih snovi in lažje ločujejo nevarne snovi od nenevarnih.

Ukrepi:

- energetska izkaznica stavbe,
- selektivna razgradnja/urbano rudarstvo/ponovna uporaba gradbenih elementov,
- ponovna uporaba materialov (instrument pri zelenem javnem naročanju).

Sveženj ukrepov »Preprečevanje odpadkov v podjetjih«

- spletno dostopne dokumente o primerih dobrih praks o tehnikah/tehnologijah preprečevanja nastajanja odpadkov,
- zagon programov za identifikacijo in izvajanje potencialov preprečevanja odpadkov v podjetjih,
- dodatno izobraževanje odgovornih za odpadke v podjetjih v smeri identifikacije in uporabe potencialov za preprečevanje in ponovno uporabo,
- podpora sistemom ravnanja z okoljem kot EMAS in ISO 14001 kot sredstvom za preprečevanje nastajanja odpadkov, ponovno uporabo in učinkovitost virov.

Sveženj ukrepov »Preprečevanje nastajanja odpadkov v gospodinjstvih – informiranje, ozaveščanje:

- 1) izbira izdelkov s čim manj embalaže;
- 2) uporaba vrečk za večkratno uporabo;
- 3) izdelke z embalažo, ki je primerna za večkratno uporabo;
- 4) obojestranska uporaba papirja;
- 5) o zavrnitvi prejetih oglasnih materialov;
- 7) nakup akumulatorskih baterij (akumulatorji) namesto tistih za enkratno uporabo;
- 8) izogibanje priboru za enkratno uporabo, kot so plastični ali papirnati krožniki, jedilni pribor in brisače;
- 9) nakup pijače, hrane in čistil v embalaži, ki se lahko vrne ali ponovno napolni;
- 10) rabljena oblačila, obutve in druge neželene predmete oddaja/prodaja drugim osebam ali prodaja na spletnih dražbah;
- 11) izbira trajnih proizvodov;

Lahke nosilne plastične vrečke

- Smetenje s plastičnimi nosilnimi vrečkami povzroča onesnaženost okolja in povečuje močno razširjen problem smetenja vodnih teles, kar ogroža vodne ekosisteme po vsem svetu.
- Kopičenje plastičnih nosilnih vrečk v okolju negativno vpliva na nekatere gospodarske dejavnosti.
- Predstavljajo veliko večino skupnega števila uporabljenih plastičnih nosilnih vrečk v Uniji, slabo ponovno uporabljive, zato kmalu postanejo odpadki.
- Sedanje stopnje recikliranja lahkih plastičnih nosilnih vrečk so zelo nizke, njihova potrošnja se bo nadaljevala tudi v prihodnje.
- V najuspešnejših sedmih državah članicah raven potrošnje takih vrečk znaša le 20 % povprečne potrošnje v Uniji.
- Obveščanje potrošnikov ima odločilno vlogo pri doseganju ciljev v zvezi z zmanjšanjem potrošnje plastičnih nosilnih vrečk.

Ukrepi, v skladu s 1. členom Direktive 2015/720/EU glede zmanjšanja potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk, morajo vključevati eno ali oboje od naslednjega:

- a.) sprejetje ukrepov za zagotovitev, da letna raven potrošnje ne bo preseгла 90 lahkih plastičnih nosilnih vrečk na osebo do 31. decembra 2019, oziroma 40 lahkih plastičnih nosilnih vrečk na osebo do 31. decembra 2025; lahko pa se določijo enakovredni cilji, izraženi v masi. Zelo lahke plastične nosilne vrečke se lahko izključijo iz nacionalnih ciljev glede potrošnje;
- b.) sprejetje instrumentov do 31. decembra 2018 za zagotovitev, da lahke plastične nosilne vrečke ne bodo brezplačno na voljo na prodajnem mestu blaga ali izdelkov, razen če se uvedejo enako učinkoviti instrumenti. Zelo lahke plastične nosilne vrečke se lahko izključijo iz teh ukrepov.

Slovenija mora v sklopu tega izvesti naslednje ukrepe:

- evidentiranje potrošnje lahkih plastičnih vrečk in njihovo spremljanje,
- uvedba plačila za lahke plastične vrečke oz. enaki učinkoviti instrumenti za zmanjšanje porabe lahkih plastičnih vrečk (davki, dajatve),
- program ozaveščanja potrošnikov za zmanjšano uporabo lahkih plastičnih vrečk in izobraževalni programi za otroke.

Vrste ukrepov so lahko:

Ekonomski instrumenti, kot so oblikovanje cen, davki in dajatve, za katere se je izkazalo, da so zelo učinkoviti pri zmanjševanju potrošnje plastičnih nosilnih vrečk, in z odstopanjem od 18. člena Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, tržne omejitve, kot so prepovedi, če so te omejitve sorazmerne in nediskriminatorne.

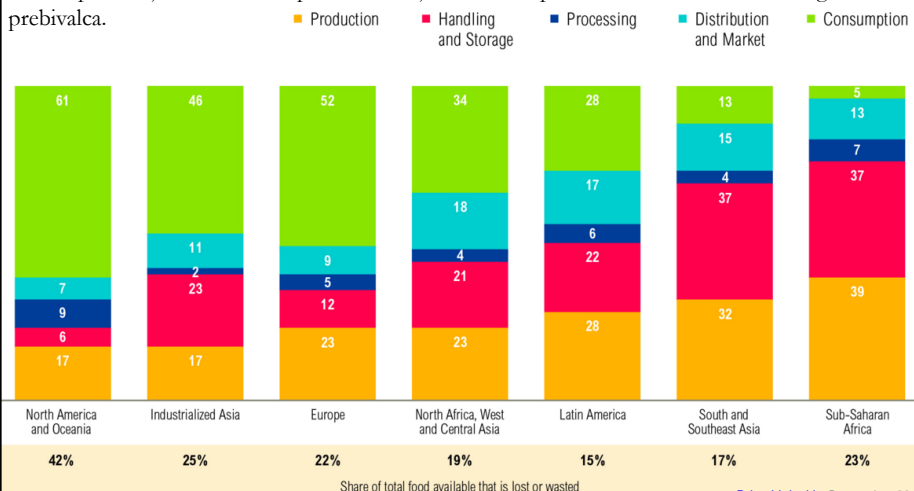
Države članice lahko prosto uporabijo prihodke, ustvarjene z ukrepi za trajno zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk, sprejetimi na podlagi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži.

Ozaveščanje.

Sveženj ukrepov »Preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov«

* Na svetu se letno zavrže 1,3 milijarde ton odpadne hrane kar pomeni tretjina vse pridelane hrane. V Evropski uniji letno nastane prek 100 milijonov ton odpadne hrane oziroma 123 kilogramov na prebivalca.

- Količina nastale odpadne hrane se je v obdobju 2008–2013 v Sloveniji zmanjšala za 63 %.
- V letu 2013 je prebivalec Slovenije proizvedel povprečno 72 kg odpadne hrane ali skoraj 64 % manj kot v letu 2008 (197 kg na prebivalca).
- Delež odložene odpadne hrane se je v Sloveniji v obdobju 2008–2013 zmanjšal s 74 % na 23 %.
- Delež reciklirane odpadne hrane od vse nastale odpadne hrane se je v tem obdobju povečal za 24 odstotnih točk; v letu 2013 je znašal 30 %. Z recikliranjem (ki zajema tudi kompostiranje) je bilo v letu 2013 predelanih okoli 44.200 ton odpadne hrane ali dvakrat več kot v letu 2008.
- V Sloveniji smo v letu 2014 proizvedli 123.000 ton kuhinjskih odpadkov ali skoraj 55 kg kuhinjskih odpadkov na prebivalca. Štiričlanska družina je tako vsak dan zavrгла povprečno 60 dag hrane
- Največ kuhinjskih odpadkov, 68 % je nastalo v gospodinjstvih, 18 % kuhinjskih odpadkov je nastalo v šolah, restavracijah, bolnicah in domovih za ostarele ter 14 % kuhinjskih odpadkov je nastalo v drugih dejavnostih.

(SURS).

Odpadna hrana nastaja v:

- gospodinjstvih,
- gostinski dejavnosti,
- trgovinske dejavnosti (hrana s pretečenim rokom),
- v proizvodni mesni dejavnosti nastajajo stranski živalski proizvodi/kmetije-proizvodnja.

Zakaj toliko hrane odvržemo?

- Ker kupujemo prevelike količine pokvarljivega blaga (npr. sadje in zelenjava).
- Ker še vedno ne znamo načrtovati obrokov glede na to, katera živila je treba porabiti prej.
- Nakupimo prevelike količine hrane na splošno, še posebej kot posledica posebnih ponudb.
- Ker mnoga živila pozablamo v hladilnikih, zamrzovalnih omarah in shrambah in jih čez čas najdemo pri čiščenju in vržemo proč.
- Zaradi visoke občutljivosti na higieno živil in datumov na označenih živilih.
- Ker v splošnem pripravljamo prekomerne količine hrane.
- Ker ostankov jedi ne znamo ponovno uporabiti ali hrane enostavno ne spoštujemo dovolj.
- Ker smo nezadovoljni z okusom hrane – predvsem hrana, ki jo pustijo otroci (Food Behaviour Consumer Research: Quantitative Phase, 2006).
- Zaradi splošnega, kulturno pogojenega, odnosa do hrane (starejši, ki so izkusili pomanjkanje v svoji mladosti vržejo proč najmanj hrane).
- Zaradi pomanjkanja zavedanja.

Napotki, kako zmanjšati količino živilskih odpadkov, prihranitev stroškov in varovanje okolja:

1. Načrtovanje nakupov: načrtovanje obrokov za cel teden. Priprava seznama za nakup.
2. Preverjanje datumov živil. Izbira datumov z daljšim datumom uporabe.
3. »uporabno do« pomeni, da je živilo varno za uporabo do navedenega datuma (npr.: meso in ribe); »uporabno najmanj do« označuje datum, do katerega je izdelek pričakovane kakovosti. Živilski izdelki so varni za uporabo tudi po datumu, navedenem ob oznaki »uporabno najmanj do«.
4. Ustrezno vzdrževanje hladilnika: tesnila in temperatura hladilnika.
5. Pri shranjevanju hrane upoštevajte navodil na embalaži.
6. Razvrstitev hrane v hladilniku.
7. Serviranje manjših obrokov.
8. Uporaba ostankov hrane.
9. Zamrznitev hrane.
- ...

Ukrepi za preprečevanje nastajanja odpadne hrane/kuhinjskih odpadkov/:

- spodbujanje zmanjšanje živilskih odpadkov
- prizadevanje za zmanjšanje odpadne hrane (za 50 % do leta 2030)
- vzpodbuda za spremembo šolskega kurikulumu s ciljem večjega poudarka na izobraževanju o ravnanju z odpadki in brošura kot način stalnega gradiva pri pouku v času obravnavane teme,
- podpora organizacijam pri oglaševanju, kampanjam, konferencah ter ostalim projektom, ki bodo širili dobre prakse zmanjševanja odpadne hrane.

Sveženj ukrepov »Ponovna uporaba« Kosovni odpadki

Vrste kosovnih odpadkov so:

- leseno in stavbno pohištvo (mize, stoli, postelje, omare, nočne omarice, okna, vrata ...),
- večji kovinski, leseni in plastični predmeti,
- oblažinjeno pohištvo (fotelj, dvosed, trosed ...),
- sanitarna oprema (umivalniki, wc školjke, bide, kopalna kadi, tuš kabine ...),
- vzmetnice (enojne, dvojne, otroške),
- preproge,
- kovinski predmeti (pomivalna korita, stojala za perilo, okovje, nosilci ...),
- športni rekviziti (smuči, kolesa, jadralne deske ...),
- ostali kosovni odpadki (vrtna oprema, igrala, otroški vozički ...).

Ukrepi za preprečevanje nastajanja kosovnih odpadkov :

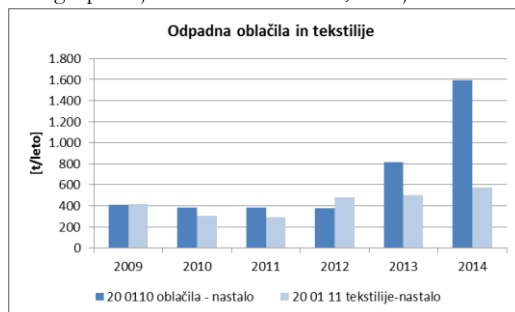
- analiza snovnega toka kosovnih odpadkov po posameznih frakcijah;
- vzpodbude za ponovno uporabo;
- ozaveščanje o ponovni uporabi z izobraževanjem predšolske in šolske mladine kot tudi starejših.

Tekstil

V letu 1992 je bila svetovna proizvodnja tekstilnih vlaken (bombaž, volna, lan, celuloza, sintetična vlakna) 38,8 milijonov ton, v letu 2010 je ta narasla že na 69,7 milijonov ton.

V letu 2013 je bilo največ izdatkov/potrošnje za oblačila gospodinjstvih v Nemčiji s porabljenimi 62,7 milijard €, Veliki Britaniji 59,7 milijard € in v Italiji 48,6 milijard €. V Sloveniji je bila potrošnja za oblačila v gospodinjstvih v istem letu 786,8 milijonov €.

Slika 68: Količini nastalih odpadnih oblačil s številko odpadka 20 01 10 in odpadnih tekstilij s številko odpadka 20 01 11 (vir: SURS-ODP):

Ukrep preprečevanja odpadnih oblačil in tekstilnih odpadkov:

izvajanje ozaveščanja/promocija za ponovno rabo oblačil.

sporožitev dialoga o okrepljenem sodelovanju med proizvajalci / uvozniki, zbiralci rabljenih oblačil in občinami.

Sveženj ukrepov »Preprečevanje nastajanja odpadkov v javnem sektorju«

Vrste odpadkov, ki nastajajo pri opravljanju nalog ministrstev so predvsem odpadni papir, kartuše, tonerji, baterije, akumulatorji, odpadna embalaža, OEEO, biološki odpadki, mešani komunalni odpadki, kosovni odpadki ...

Ukrepi za zmanjšanje nastajanja odpadkov:

- Podaljšana raba izdelkov (npr. mobiteli, telefoni, tiskalniki, računalniki, ...);
- Obojestransko tiskanje;
- Uveljavljanje elektronskega poslovanja brez tiskanih dokumentov;
- Trajnostno pohištvo;
- Zelena javna naročila;
- Izobraževanje in ozaveščanje zaposlenih za zmanjšanje nastajanja odpadkov pri delu.
- Ozaveščanje in dajanje pobud za uveljavljanje dobrih praks ostalim ministrstvom in javnim službam.
- Ministrstvo za okolje in prostor je ustanovilo zeleno delovno skupino, katere naloga je svetovanje pri trajnostnem upravljanju z lastnimi sredstvi in širjenje pobude v ostala ministrstva.